

Welzijnsbeleid De Zaltbommelse Weg

Meerjarenstrategie voor welzijn 2025-2035

Een Stevige Basis voor de Toekomst

Aanleiding en doelstelling

De samenleving in Zaltbommel verandert. Inwoners worden ouder, gezinnen zijn kleiner, het aantal alleenstaanden groeit en de druk op zorg en ondersteuning neemt toe. Tegelijkertijd groeit de gemeente door een forse woningbouwopgave, wat nieuwe kansen én vragen oproept rond leefbaarheid, sociale verbinding en inclusie. Al deze ontwikkelingen raken aan het welzijn van inwoners: hoe we met elkaar samenleven, elkaar ondersteunen en kansen bieden om mee te doen. Daarom herijken we het welzijnsbeleid met deze toekomstgerichte meerjarenstrategie voor welzijn 'De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden 2025–2035'. We kiezen daarbij bewust voor een beleidsperiode van tien jaar, omdat de grote maatschappelijke en demografische opgaven – zoals vergrijzing, woningbouwgroei en arbeidsmarktkrapte – een lange adem vragen. Tegelijk blijven we wendbaar door het werken met een tweejaarlijkse uitvoeringsagenda.

Deze strategie is opgesteld vanuit de overtuiging dat welzijn niet op zichzelf staat, maar nauw verweven is met andere beleidsterreinen zoals wonen, gezondheid, onderwijs, veiligheid en bestaanszekerheid. Welzijn is de verbindende kracht in een gemeente die wil groeien én zorgen voor elkaar. Door in te zetten op preventie, positieve gezondheid en sociale samenhang, bouwen we aan een gemeenschap waarin mensen zich gezien, gesteund en verbonden voelen. We sluiten daarbij aan bij landelijke akkoorden zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Ook benutten we inzichten uit rapporten van onder meer de SER en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) die het belang onderstrepen van een langdurige inzet op welzijn en gemeenschapsvorming, zeker in snelgroeiende gemeenten. Een aantrekkelijk woon- en leefklimaat is daarbij niet alleen belangrijk voor inwoners, maar ook voor werkgevers en maatschappelijke partners. Welzijn, leefbaarheid en inclusie dragen bij aan het vasthouden en aantrekken van talent. Zo verbindt het welzijnsbeleid ook sociaal en economisch perspectief met elkaar.

Terugblik op welzijnsbeleid

Deze meerjarenstrategie voor welzijn 'De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden 2025-2035' markeert een volgende stap in het welzijnsbeleid van de gemeente Zaltbommel. Het plan bouwt voort op de 'Welzijnsagenda Bommelerwaard 2021-2024', opgesteld in 2020. Die agenda bevatte vier speerpunten:

- Inwoners hebben een zinvolle daginvulling;
- Inwoners hebben betekenisvolle sociale contacten;
- Inwoners zetten zich in voor de samenleving en elkaar;
- Het welzijnswerk sluit aan bij de behoeften van inwoners en is herkenbaar en toegankelijk.

Ook de beleidsnota 'Samenleving 2021-2025' gaf richting aan het welzijnsbeleid, met principes zoals eenvoud in uitvoering, vertrouwen, maatwerk en de inwoner centraal.

In de praktijk zijn deze uitgangspunten zichtbaar geworden in talloze initiatieven in kernen en wijken. Laagdrempelige ontmoetingsplekken, buurtactiviteiten, taalondersteuning via het Leerhuis, sportieve en culturele projecten zoals Bommelerwaard Beweegt en Kunstgoed: het zijn voorbeelden van hoe welzijn, sport en cultuur elkaar versterken. Veel van deze initiatieven draaien op de inzet van vrijwilligers, soms met hulp van beroepskrachten. Samen zorgen zij ervoor dat kwetsbare inwoners een fijne dag hebben en zich gezien voelen. Na corona was de vernieuwde vacaturebank voor vrijwilligerswerk een belangrijke schakel om nieuwe mensen te betrekken.

Tegelijkertijd laat de praktijk ook zien dat niet iedereen wordt bereikt. Eenzaamheid en sociale isolatie blijven ook in Zaltbommel aandacht vragen. Daarom is het positief dat in 2024 het Signaalpunt tegen Eenzaamheid is opgericht als lokaal initiatief binnen de landelijke campagne Een tegen Eenzaamheid. Ook het digitale buurtplatform KernKrachtigBommel, ondersteund door vrijwillige buurtverbinders, draagt bij aan meer zichtbaarheid en verbinding tussen inwoners en initiatieven.

De gemeente heeft deze initiatieven van (vrijwilligers-)organisaties de afgelopen jaren ondersteund met een subsidiekader voor welzijn, gekoppeld aan de algemene subsidieverordening Zaltbommel. Dit

kader is gericht op het versterken van eigen kracht en sociale netwerken. De werkwijze van het Buurteam en Buurtzorg Jong, met nadruk op preventie en laagdrempelige ondersteuning, sluit hier goed op aan.

Totstandkoming van deze meerjarenstrategie Welzijn en het Waardennetwerk

Deze strategie is ontwikkeld in samenwerking met maatschappelijke partners tijdens bijeenkomsten op 27 augustus en 3 december 2024. De gemeente bedankt alle betrokkenen hartelijk voor hun bijdrage aan dit gezamenlijke fundament voor de toekomst.

Een belangrijke uitkomst is de keuze voor samenwerking in een waardennetwerk. Een waardennetwerk is een gelijkwaardige en flexibele manier van samenwerken waarbij eigenaarschap wordt gedeeld. In plaats van klassieke verhoudingen tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, dragen alle partijen – gemeente, maatschappelijke organisaties én inwoners – bij aan het ontwerpen, uitvoeren en verbeteren van het welzijnsbeleid.

De samenwerking is gebaseerd op vertrouwen en gezamenlijke waarden. In plaats van gedetailleerde contracten wordt gewerkt met raamafspraken en gezamenlijke doelen. Dit biedt ruimte voor maatwerk en innovatie. Doelen worden via co-creatie vastgesteld en regelmatig geëvalueerd. Zo ontstaat een dynamisch netwerk waarin partijen samen verantwoordelijk zijn voor resultaten, en ruimte houden om in te spelen op veranderende omstandigheden.

We streven naar een waardennetwerk dat bestaat uit een divers palet aan betrokken partijen, waaronder welzijnsorganisaties, het Buurteam, Buurtzorg Jong, huisartsen, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, Stichting Kompas, Humanitas, Werkzaam Rivierenland, woningcorporaties, kerken, dorpsraden, wijkplatforms, ervaringsdeskundigen en burgerinitiatieven. Deze diversiteit versterkt draagvlak en samenhang. De gemeente vervult in dit netwerk meerdere rollen: als regisseur, om samenwerking te faciliteren; als stimulator, om vernieuwing en partners te ondersteunen; en als toezichthouder, om te bewaken dat gezamenlijke doelen worden gerealiseerd. [Zie voor meer achtergronden over het waardennetwerk bijlage 1.](#)

Leeswijzer

Deze beleidsstrategie vormt het kompas voor de welzijnsstrategie ‘De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden’ in de periode 2025–2035. In deze leeswijzer vindt u een overzicht van de hoofdstukken, de onderlinge samenhang en tips om de strategie doelgericht te gebruiken.

Een Stevige Basis voor de Toekomst. De inleiding bevat een terugblik op het vorige welzijnsbeleid en beschrijft de aanleiding, het doel en de totstandkoming van deze meerjarenstrategie. U leest hier waarom gekozen is voor een strategisch kader op de lange termijn en hoe partners en inwoners gaan samenwerken binnen een gedeeld waardennetwerk voor welzijn.

Hoofdstuk 1 – Context en Achtergronden geeft inzicht in de huidige en toekomstige samenleving van Zaltbommel. Er is aandacht voor de bevolkingssamenstelling, de rol van sociale cohesie en geloofsleven, en hoe lokale en landelijke trends het welzijnsbeleid beïnvloeden. Ook de verbinding met ander beleid zoals wonen, zorg en preventie komt aan bod.

Hoofdstuk 2 – Definitie en Fundament voor Welzijn beschrijft wat we onder welzijn verstaan in Zaltbommel, welke kernwaarden hieraan ten grondslag liggen, en hoe samenwerking aan welzijn in de praktijk vorm krijgt. Dit hoofdstuk vormt het inhoudelijke fundament voor alle keuzes die verderop gemaakt worden.

Hoofdstuk 3 – Strategische Doelen en Kernresultaten bevat zes strategische doelen die richting geven aan het welzijnsbeleid dat iedere twee jaar met de partners in het waardennetwerk uitgewerkt wordt binnen een uitvoeringsagenda. Per doel worden kernresultaten benoemd. De thema’s variëren van inclusie, participatie en preventie tot gebiedsgericht werken, samenwerking in een waardennetwerk en datagedreven beleid.

Hoofdstuk 4 – Financiën en Monitoring beschrijft hoe financiële middelen worden ingezet om onze welzijnsdoelen te realiseren. Het gaat in op subsidiëring binnen een waardennetwerk. Ook wordt toegelicht hoe monitoring en evaluatie zorgen voor transparantie en verbetering.

Hoofdstuk 5 – Conclusie vat de strategie samen en benadrukt het belang van gezamenlijke uitvoering en periodieke herijking. De conclusie sluit het document af met een blik op de toekomst.

Bijlagen bevatten aanvullende informatie over onder meer de rolverdeling binnen het waardenetwerk, betrokken organisaties, en de relatie met andere beleidsopgaven. Deze bijlagen ondersteunen het hoofdverhaal en zijn afzonderlijk leesbaar.

Visuele Samenvatting: Praatplaat. Achter in deze strategie vindt u een praatplaat: een visuele samenvatting van de kern van de Zaltbommelse welzijnsstrategie. Deze plaat is bedoeld als hulpmiddel voor het gesprek met partners binnen het waardenetwerk.

1. Context en Achtergronden

1.1 Introductie

Dit hoofdstuk biedt de context en achtergronden, zoals de sociale cohesie, bevolkingsopbouw en demografische ontwikkelingen die de basis vormen voor de meerjarenstrategie: *'De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden'*. Daarnaast schetsen we de kansen en uitdagingen die deze context biedt. Daarnaast vragen de landelijke ambities rondom inclusie en toegankelijkheid, zoals vastgelegd in het VN-verdrag Handicap en de Participatiewet, om een structurele aanpak die rekening houdt met de demografische en economische veranderingen in gemeenten.

1.2 Demografie en Kernen

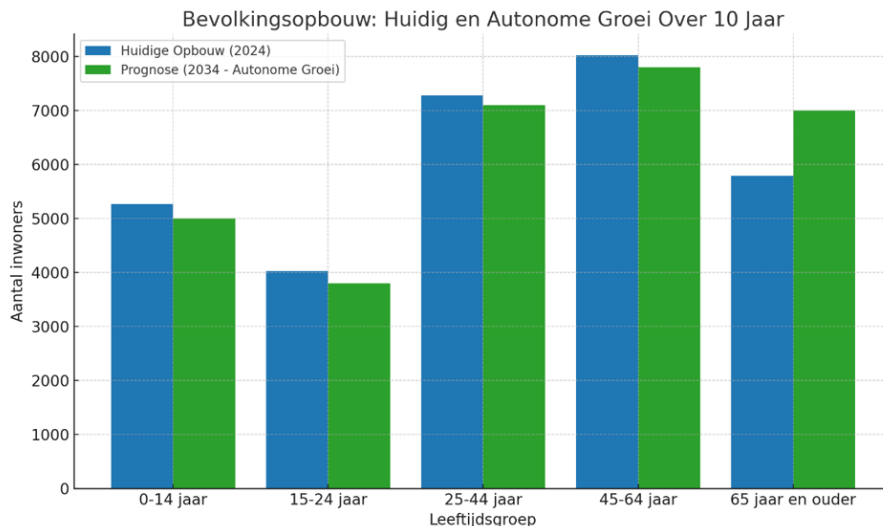
De gemeente Zaltbommel telt ruim 30.000 inwoners met Zaltbommel stad als economisch en cultureel centrum en elf omliggende dorpen en buurtschappen, ieder met haar specifieke kenmerken.

Sociale Cohesie en Geloofsleven

De gemeente Zaltbommel kenmerkt zich door sterke sociale cohesie. Dit wordt bevestigd in de Leefbaarheidsmonitor 2024. Daarin geeft 40% van de bevroegde inwoners aan dat zij veel contacten hebben in de buurt en bijna 70% van de deelnemers geeft aan blij te zijn met de mensen die in hun dorp of wijk wonen en dat zij in een buurt wonen waar mensen elkaar helpen. Deze sociale cohesie uit zich door een actief verenigingsleven en betrokken geloofsgemeenschappen. Inwoners zijn vaak lid van culturele en sportverenigingen en zetten zich regelmatig in als vrijwilliger of mantelzorger, wat bijdraagt aan de sociale verbondenheid. Ook de diverse geloofsgemeenschappen spelen een belangrijke rol in sociale initiatieven en bieden ondersteuning aan kwetsbare inwoners en mantelzorgers. Deze sterke netwerken zijn een belangrijke buffer tegen eenzaamheid en isolatie, vooral in kleinere kernen waar voorzieningen afnemen en het aandeel jongeren relatief laag is. Dit onderstreept het belang van investeren in sociale cohesie en inclusie.

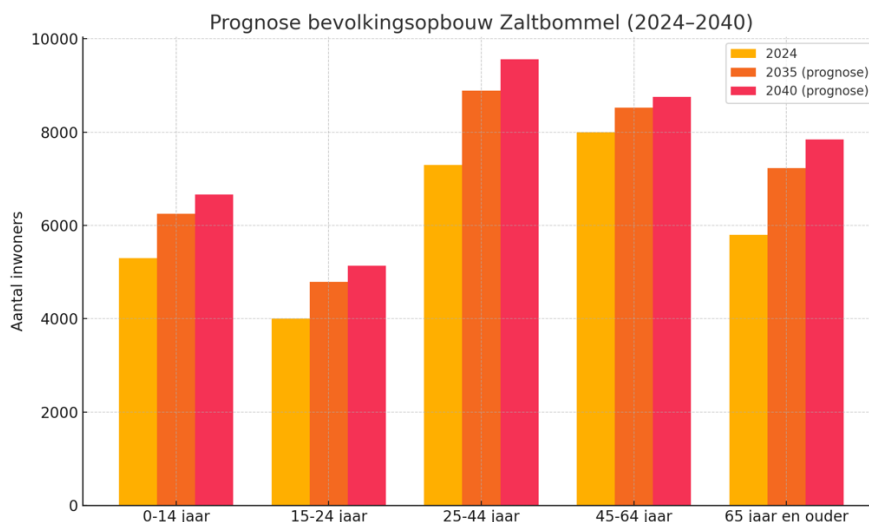
Vergrijzing en ontgroening

Op basis van een autonome 10-jaarsprognose, dus zonder rekening te houden met geplande woningbouw, blijft de totale bevolking in Zaltbommel nagenoeg stabiel (2024: 30.709; 2034: 30.700). De natuurlijke aanwas en migratie houden elkaar grotendeels in balans. Wel verandert de leeftijdsopbouw: het aandeel 65-plussers groeit fors van 24% in 2024 naar 29% in 2034, terwijl het aandeel jongeren en mensen in de werkende leeftijd afneemt. Deze vergrijzing en ontgroening ligt in lijn met landelijke trends, waar het aandeel 65-plussers volgens het CBS stijgt van 20% in 2024 naar 25% in 2040 en het aandeel jongeren afneemt van 29% naar 27%.

Tabel 1: Deze grafiek geeft de vergrijzing en ontgroening weer door uitsplitsen van inwoners per leeftijdsgroep in 2024 en de prognose van de bevolkingsopbouw over 10 jaar op basis van de landelijke voorspellingen van het CBS en zonder de geplande woningbouwopgave. (Bron: Gemeente Zaltbommel en CBS).

Met de geplande woningbouwimpuls in Zaltbommel (zie Woonvisie Bommelerwaard 2021-2025 en de aangepaste Woonvisie 2020-2041), verwachten we echter een sterke bevolkingsgroei: van circa 30.400 inwoners in 2024 naar ongeveer 35.800 in 2035 (+18%) en 38.100 in 2040 (+25%). Deze inschatting is gebaseerd op de gemeentelijke woningbouwambities en een gemiddelde huishoudensgrootte van nu circa 2,3 personen per woning. De beoogde woningbouw omvat een mix van woningen voor starters en jonge alleenstaanden tot 35 jaar, jonge gezinnen, grotere gezinnen, alleenstaande ouderen (levensloopbestendig) en zorgdoelgroepen. Door deze diversiteit ontstaat een meer evenwichtige balans tussen de generaties. Al blijft het aandeel ouderen (65+) naar verwachting relatief hoog, wat aansluit bij landelijke vergrijzingstrends.

Tabel 2: Dit is de grafiek met een indicatieve prognose van de bevolkingsopbouw van Zaltbommel in 2035 en 2040, op basis van de huidige situatie en de geplande woningbouw tot 2040 van 3.285 woningen. In de prognose voor 2035 is gerekend met 70% van de geplande woningbouw (ca. 2.300 woningen of 5.290 nieuwe inwoners). (Bron: Woningbouwopgave Gemeente Zaltbommel 17 okt. 2024, Woonvisie Bommelerwaard 2021-2025 en CBS).

1.3 Uitdagingen en Kansen voor Welzijn in relatie met overig beleid

Toekomstgericht en samenhangend welzijnsbeleid

De landelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing, ontgroening en de toenemende zorgvraag brengen niet alleen uitdagingen met zich mee, maar bieden ook kansen voor Zaltbommel. We investeren in preventie, maatwerk en sociale cohesie om een veerkrachtige en verbonden gemeenschap te realiseren waarin inwoners van alle leeftijden zich thuis voelen. Ons welzijnsbeleid legt duidelijke verbindingen met andere beleidsterreinen, zoals Zorg, Gezondheid, Jeugd, Onderwijs, Sport, Cultuur en Wonen.

De landelijke woningbouwimpuls, gericht op levensloopbestendige woningen en wijkgerichte zorg, benutten we om lokale initiatieven op te schalen. We versterken buurtgerichte welzijnsactiviteiten en breiden preventieve gezondheidsprogramma's uit. Daarnaast zetten we in op het behoud van jongere generaties door te investeren in betaalbare woningen, goed onderwijs nabij, flexibele kinderopvang en voorzieningen zoals speeltuinen, sportaccommodaties en wijkcentra. Hiermee bevorderen we een evenwichtige bevolkingssamenstelling en gaan we ontgroening tegen.

Preventie en maatwerk voor de totale gemeenschap

We sluiten aan bij het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) om welzijn te versterken als preventief middel binnen het sociale domein. Projecten zoals Welzijn op Recept breiden we verder uit, zodat inwoners met psychosociale klachten sneller ondersteuning ontvangen en de druk op zorgvoorzieningen afneemt. Daarnaast passen we het concept van positieve gezondheid breed toe om welzijnsinitiatieven beter af te stemmen op de behoeften van inwoners in verschillende levensfasen. Hiermee versterken we niet alleen het welzijn van individuen, maar vergroten we ook de mentale veerkracht van de gehele gemeenschap.

Bevorderen van sociale cohesie

Landelijk wordt erkend dat sterke sociale netwerken cruciaal zijn voor veerkrachtige gemeenschappen. We versterken de rol van verenigingen en vrijwilligersorganisaties als dragers van sociale cohesie. Deze netwerken vormen de ruggengraat van Zaltbommel. Zij zorgen voor informele zorg en verbinding, vooral in kleinere kernen waar voorzieningen beperkt zijn.

Om deze sociale structuren te ondersteunen, verminderen we administratieve lasten en faciliteren we lokale verenigingen en vrijwilligersorganisaties door te stimuleren dat maatschappelijk vastgoed multifunctioneel ingezet kan worden en er binnen iedere grotere kern of wijk een dorps- of wijkhuis is waar vrijwilligers samen maatschappelijke activiteiten kunnen organiseren voor een betaalbare prijs. Hiermee zorgen we ervoor dat deze initiatieven hun sociale spilfunctie behouden en waar nodig verder kunnen uitbreiden. We zetten welzijnsactiviteiten in om nieuwe verbindingen te creëren en sociale cohesie te versterken. De woningbouwimpuls biedt daarnaast een unieke kans om nieuwe bewoners actief te betrekken. Daarnaast stimuleren we samenwerking binnen het waardenetwerk om vernieuwende manieren van welzijnswerk te ontwikkelen.

2. Definitie en Fundament voor Welzijn

2.1 Introductie

Met deze meerjarenstrategie: *'De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden'* leggen we een stevig fundament voor het welzijnsbeleid in de gemeente Zaltbommel. Dit fundament bestaat uit een heldere definitie van welzijn, een inspirerend droombeeld dat onze ambitie voor welzijn verwoordt, en de vier principes die ons beleid richting en vorm geven. Samen bieden deze elementen een leidraad voor de uitvoering van het beleid in de komende jaren.

2.2 Definitie van Welzijn

"Welzijn verwijst naar de mate waarin mensen zich prettig voelen in hun leven. Het omvat zowel fysiek, mentaal en sociaal welzijn en wordt beïnvloed door aspecten zoals (geestelijke) gezondheid, de leefomgeving, bestaanszekerheid en de veerkracht om met tegenslagen om te kunnen gaan. Voor het ervaren van welzijn speelt ook zingeving en het hebben van sociale relaties die bijdragen aan het gevoel dat je gezien wordt en ertoe doet een belangrijke rol."

2.3 Goed Welzijn in Zaltbommel

Goed welzijn in Zaltbommel is de basis van een samenleving waarin iedereen, van jong tot oud, de kans krijgt om te groeien, te bloeien en betekenisvol mee te doen. Voor kinderen betekent dit een veilige en stimulerende omgeving om zich te ontwikkelen. Voor volwassenen en ouderen biedt het mogelijkheden om actief en gezond te blijven, sociale verbindingen te versterken en een gevoel van zingeving te ervaren.

Onze wijken en dorpen vormen samen levendige gemeenschappen waarin mensen elkaar kennen, ondersteunen en inspireren. De samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke partners en de gemeente binnen een waardenetwerk maakt dit mogelijk. In dit netwerk werken we samen vanuit gedeelde

waarden, vertrouwen en een gemeenschappelijk doel om een verbonden, inclusieve en toekomstbestendige gemeenschap te realiseren.

Met deze basis leggen we de nadruk op professionaliteit, heldere afspraken en een gedeelde maatschappelijke grondhouding. Dit houdt in dat we werken aan meetbare resultaten en ruimte bieden voor innovatie en maatwerk, zodat het welzijnsbeleid aansluit bij de unieke behoeften van inwoners en voorbereid is op toekomstige uitdagingen.

2.4 Samenwerken aan Welzijn

Effectief welzijnsbeleid ontstaat door samenwerking. In Zaltbommel betekent samenwerken aan welzijn dat inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente samen invulling geven aan de ambitie om iedereen de kans te bieden om actief, gezond en betekenisvol mee te doen.

Binnen het waardennetwerk neemt de gemeente de rol van regisseur en facilitator op zich. Maatschappelijke organisaties zijn de uitvoerders en deskundigen, terwijl inwoners hun rol als ervaringsdeskundigen en initiatiefnemers vervullen. Deze samenwerking wordt gekenmerkt door eenvoud in processen, duidelijke afspraken en ruimte voor flexibiliteit. Zo zorgen we ervoor dat professionals, inwoners en partners effectief kunnen samenwerken aan een veerkrachtige en verbonden gemeenschap.

2.5 de vier basiswaarden voor Welzijnsbeleid

Deze definitie en ambities vertalen we naar vier belangrijke basiswaarden die richting geven aan de uitvoering:

1. **Gedeelde verantwoordelijkheid**
Welzijn is een gedeelde verantwoordelijkheid van inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Ieder heeft een rol in het versterken van sociale verbindingen en het creëren van een inclusieve samenleving.
2. **Inclusie en participatie**
We streven naar gelijke kansen voor iedereen en stimuleren actieve betrokkenheid van inwoners bij het vormgeven en uitvoeren van welzijnsactiviteiten.
3. **Gebiedsgerichte aanpak**
We sluiten aan bij de specifieke behoeften van onze wijken en dorpen, met aandacht voor maatwerk en lokale samenwerking.
4. **Waardennetwerk als basis**
Samenwerking is gebaseerd op gedeelde waarden, wederzijds vertrouwen en ruimte voor maatwerk en innovatie. Het waardennetwerk biedt een flexibel en duurzaam kader voor partnerschap.

3. Strategische Doelen en Kernresultaten

3.1 Introductie

Om de ambities uit deze meerjarenstrategie Welzijn te realiseren, hebben we strategische doelen geformuleerd die richting geven aan het welzijnsbeleid voor de komende jaren. Deze doelen beschrijven wat we willen bereiken op de lange termijn. Ze zijn rechtstreeks voortgekomen uit de visie en missie en gebaseerd op de input van maatschappelijke partners tijdens de gezamenlijke sessies. Om deze doelen praktisch en uitvoerbaar te maken, hebben we elk **strategisch doel** onderverdeeld in **drie aspecten**, elk met een eigen **kerndoel**.

Voor ieder kerndoel wordt binnen de periodieke uitvoeringsagenda een bijbehorende **KPI (Key Performance Indicator)** bepaald en waar nodig aangescherpt. Dit zorgt ervoor dat we helder in beeld hebben welke resultaten we nastreven en hoe we de voortgang kunnen monitoren. Deze KPI's stellen we bewust niet binnen dit strategische meerjarenplan vast, maar worden in samenspraak met onze partners in het waardennetwerk bepaald, zodat ze aansluiten bij de realiteit van de praktijk en breed gedragen worden.

Hieronder volgt een overzicht van hoe de strategische doelen zijn opgebouwd, met als voorbeeld hoe de KPI's zouden kunnen zijn binnen het doel **Inclusieve Samenleving en Verbinding**:

Inclusieve Samenleving en Verbinding		
Aspect	Kernresultaat	KPI
Toegankelijkheid	Betaalbare en toegankelijke welzijnsvoorzieningen en -activiteiten voor inwoners	80% van de (welzijns-)voorzieningen voldoet aan toegankelijkheidsnormen in 2026

Verbinding en inclusie	Actieve samenwerking met maatschappelijke organisaties gericht op inclusie en verbinding	Minimaal 10 samenwerkingsverbanden gericht op inclusie en verbinding actief in 2025
Inwonersinitiatieven	Faciliteren van inwonersinitiatieven gericht op ontmoeting	Jaarlijks minimaal 5 nieuwe inwonersinitiatieven ondersteund in wijken en dorpen

3.2 Strategische Doelen

1. Inclusieve Samenleving en Verbinding

We werken aan een samenleving waarin iedereen kan deelnemen en waarin verbinding en ontmoeting centraal staan. Inclusie betekent het actief wegnemen van barrières en het bestrijden van uitsluiting, terwijl we de sociale cohesie en samenwerking bevorderen. Dit doen we door toegankelijkheid te verbeteren, ontmoetingsplekken te creëren en inwonersinitiatieven te ondersteunen.

De acties voor het verbeteren van fysieke en digitale toegankelijkheid zijn grotendeels ondergebracht binnen de vastgestelde Lokale Inclusieagenda, zoals gesteld binnen het VN-verdrag Handicap. Een goed voorbeeld daarvan is en "MKB toegankelijke route". Op het gebied van digitale toegankelijkheid geldt het Informatiepunt Digitale Overheid dat binnen de bibliotheken is opgenomen als een duidelijk voorbeeld.

Binnen deze meerjarenstrategie Welzijn maken we verbinding met de Lokale Inclusieagenda en vragen we onze partners expliciet om bij te dragen aan de toegankelijkheid van hun voorzieningen en digitale platforms.

Aspect	Kernresultaat
Toegankelijkheid	Betaalbare en toegankelijke welzijnsvoorzieningen en -activiteiten voor inwoners
Verbinding en inclusie	Actieve samenwerking met maatschappelijke organisaties gericht op inclusie en verbinding
Inwonersinitiatieven	Faciliteren van inwonersinitiatieven gericht op ontmoeting

2. Gebiedsgericht Werken aan Welzijn

We zorgen ervoor dat welzijnswerk in alle wijken en kernen aanwezig is in een vorm die aansluit bij de specifieke behoeften van de inwoners. Dit welzijnswerk is herkenbaar, ingebed in de lokale gemeenschap en gebaseerd op een goed begrip van de lokale situatie. Maatwerk en samenwerking met lokale (welzijns-)partners staat hierin centraal.

De unieke eigenschappen van de dorpen en wijken worden vanaf 2025 uitgewerkt in de Kernencv's. Deze vormen een belangrijke basis voor het gebiedsgericht werken aan welzijn en stellen ons in staat nog beter in te spelen op de unieke eigenschappen en behoeften van een dorp of wijk.

Gebiedsgericht Werken aan Welzijn	
Aspect	Kernresultaat
Kernencv als basis	Kernencv's geven inzichten in welzijnsbehoeften van inwoners in wijken en kernen
Maatwerk per kern	Welzijnsactiviteiten en -projecten sluiten aan op de specifieke behoeften zoals geïdentificeerd in Kernencv's
Samenwerking met lokale partners	Partners werken samen aan het lokaal welzijnswerk in alle wijken en dorpen

3. Eigen Regie en Participatie van inwoners

Eigen regie betekent dat inwoners zelf keuzes kunnen maken en de controle behouden over hun welzijn. Inwoners krijgen de mogelijkheid om zelf regie te voeren over hun welzijn en worden gestimuleerd om vanuit hun eigen netwerk ondersteuning te vinden, met begeleiding van ervaringsdeskundigen, welzijnspartners of de gemeente waar nodig.

Door expliciet te maken dat inwoners niet alleen regie hebben in hun persoonlijke situatie, maar ook een stem kunnen hebben in het beleid dat hun welzijn beïnvloed versterken we de eigen regie

nog verder. We betrekken daarom inwoners actief bij de ontwikkeling en uitvoering van welzijnsbeleid.

Eigen Regie en Participatie van inwoners	
Aspect	Kernresultaat
Versterken van sociale netwerken	Inwoners ervaren meer passende ondersteuning vanuit hun omgeving en zijn minder afhankelijk van professionele hulp
Versterken van eigen regie	Meer inwoners ervaren eigen regie in hun welzijnssituatie na contact met een welzijnspartner
Betrokkenheid bij beleid en uitvoering	Inwoners leveren actief input voor welzijnsbeleid en de uitvoering daarvan via participatiesessies of deelname aan initiatieven

4. Preventie en Positieve Gezondheid

We zetten sterk in op preventie en werken vanuit de principes van positieve gezondheid. Het concept positieve gezondheid is sinds de introductie door Machteld Huber in 2012 in opmars. Voorbeelden zijn lokale initiatieven zoals "Welzijn op Recept", waarbij huisartsen en welzijnscoaches en soms ook kunst en cultuurcoaches met elkaar samenwerken en programma's gericht op leefstijl coaching, waarbij gezondheid breed wordt benaderd (fysiek, mentaal en sociaal). Dit betekent dat we niet alleen gezondheidsproblemen willen voorkomen, maar vooral de veerkracht van inwoners versterken en hen ondersteunen om uitdagingen in het leven aan te gaan. Daarnaast willen we de samenwerking met huisartsen intensiveren. Deze bestaat al binnen de werkwijze met Buurtzorg Jong in lijn met de aanbevelingen in het rapport Eigenwijs Transformeren (Verweij-Jonkers, 2021). Voor welzijn zien we mooie resultaten binnen de pilot Welzijn op Recept. Door integrale samenwerking tussen zorg, welzijn, cultuur en sport werken we aan het verbeteren van de kwaliteit van leven van onze inwoners. Ons doel is om inwoners te stimuleren om regie te nemen over hun eigen welzijn en gezondheid, met minder afhankelijkheid van (huisarts-)zorg en meer focus op wat iemand wél kan. Dit sluit nauw aan bij landelijke programma's zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), die preventie en samenwerking centraal stellen en het bestaande gezondheidsbeleid van de gemeente Zaltbommel, dat zich richt op het bevorderen van een gezonde leefstijl door bewustwording en preventieve maatregelen om gezondheidsproblemen te voorkomen.

Preventie en Positieve Gezondheid	
Aspect	Kernresultaat
Werken vanuit positieve gezondheid	Uitvoerende welzijnspartners zijn geschoold in de principes van positieve gezondheid.
Continuïteit borgen	Structurele financiering waarborgen voor bewezen effectieve preventieprogramma's die bijdragen aan het welzijn van groepen inwoners.
Preventieve programma's uitbreiden	Het bereik van preventieve programma's vergroten.

5. Samenwerking in een Waardenetwerk

We bouwen een waardenetwerk op basis van gedeelde waarden, vertrouwen en gezamenlijke doelen, waarin partners duurzaam samenwerken aan de strategische doelen binnen dit plan. We richten ons op duidelijke afspraken en meerjarige samenwerkingsverbanden. Een belangrijk kenmerk van het waardenetwerk is de ruimte die geboden wordt voor initiatief, co-creatie en innovatie, zodat we flexibel kunnen inspelen op veranderende behoeften. Zo versterken we de gezamenlijke inzet voor welzijn en zorgen we voor continuïteit in de uitvoering.

Samenwerking in een Waardenetwerk	
Aspect	Kernresultaat
Samenwerking vanuit Waardenetwerk	Een functionerend waardenetwerk waarin rollen en verantwoordelijkheden duidelijk zijn vastgelegd en partners actief meedoen
Innovatie en experimenten stimuleren	Experimenten of initiatieven die samenwerking en/of nieuwe werkwijzen testen of uitbreiden
Passende bekostiging van welzijnsbeleid	Een financieel kader dat uitgaat van de strategische doelen voor welzijnsbeleid en dat samenwerking, innovatie en resultaatgericht werken stimuleert

6. Continuïteit en Datagedreven Beleidsvorming

We streven naar een welzijnsbeleid dat transparant, flexibel en gericht op meetbare resultaten is. Dit doen we door regelmatige beleidsmonitoring, evaluaties en datagedreven besluitvorming als kern van onze aanpak te hanteren.

We bieden onze partners in de uitvoering waar mogelijk meerjarige duidelijkheid over strategische prioriteiten en budgetten, zodat ze beter kunnen plannen en samenwerken. Tegelijkertijd passen we ons beleid aan op basis van data vanuit onder andere de tweejaarlijkse Leefbaarheid/lemon meting, maatschappelijke ontwikkelingen en feedback van partners. Zo blijven we wendbaar en toekomstgericht.

Continuïteit en Datagedreven Beleidsvorming	
Aspect	Kernresultaat
Dataplatform voor beleidsvorming	Een operationeel dataplatform ondersteunt beleidsmonitoring, rapportages en voorspellingen
Beleidsevaluatie met welzijnspartners	Beleidsaanpak wordt structureel geëvalueerd en bijgesteld op basis van input van partners en data-analyses
Continuïteit waarborgen	Welzijnspartners hebben duidelijkheid over meerjarige doelen en middelen om samenwerking te versterken

4. Financiën en Monitoring

4.1 Introductie

Het welzijnsbeleid vraagt om een monitoring op de financiering en het beheer van middelen. Verschillende budgetten dragen bij aan het realiseren van de strategische doelen. Dit hoofdstuk beschrijft welke financieringswijze het beste past bij een waardenetwerk voor welzijn binnen de gemeente Zaltbommel en welke kernprincipes daarvoor kunnen gelden. Daarnaast is een weergave gegeven van de huidige begrotingsmiddelen die een relatie hebben met de strategische doelen voor het welzijnsbeleid.

4.1 Financiële kaders voor een Waardenetwerk

Een waardenetwerk vraagt om financiële kaders die samenwerking stimuleren tussen de gemeente, maatschappelijke partners en inwoners, gebaseerd op gedeelde waarden. De gemeente kiest bewust voor subsidiëring van lokale welzijnspartners om lokale betrokkenheid te versterken en ruimte te bieden voor maatwerk en innovatie. Dit sluit aan bij het strategische doel *Samenwerking in een Waardenetwerk*.

De Algemene Subsidieverordening Zaltbommel blijft het kader voor structurele subsidies, gericht op continuïteit en impact bij kernactiviteiten, en projectsubsidies voor vernieuwende initiatieven die bijdragen aan strategische doelen.

4.2 Toekomst van Financiering: Van Structuur naar Innovatie

Om het welzijnsbeleid toekomstbestendig te maken, wordt gewerkt aan een nieuw subsidiekader dat flexibiliteit en continuïteit combineert. Dit kader zal bestaande subsidies aanpassen aan de uitgangspunten van het waardenetwerk en gebiedsgericht werken. Het biedt stabiliteit via structurele middelen en ruimte voor innovatie via incidentele financiering, zoals prestatieafhankelijke subsidies en innovatiebudgetten. Partners worden daarnaast gestimuleerd om externe financiering (zoals fondsen of rijksregelingen) aan te trekken, waarbij de gemeente deze bijdragen kan matchen om bredere impact te realiseren.

De kernprincipes voor subsidiekader voor welzijn

- **Flexibiliteit:** Subsidies worden toegekend op basis van brede doelen, waarbij partners de ruimte krijgen om innovatieve en maatwerkoplossingen te ontwikkelen. Een deel van het budget wordt daarom gereserveerd voor experimentele initiatieven die inspelen op veranderende behoeften.
- **Meerjarige zekerheid:** Waar mogelijk worden structurele subsidies verleend voor een periode van minimaal twee jaar om continuïteit te waarborgen. Tussentijdse evaluatiemomenten zorgen ervoor dat doelen en resultaten worden bijgesteld op basis van maatschappelijke ontwikkelingen en partnerschapsevaluaties.
- **Resultaatgerichtheid:** Subsidies worden gekoppeld aan kernresultaten die aansluiten bij strategische doelen binnen dit plan. Partners rapporteren niet alleen over activiteiten, maar ook over de impact op vooraf vastgestelde indicatoren, zoals sociale cohesie, inclusie of preventieve gezondheidszorg.

- **Eenvoud en toegankelijkheid:** Het subsidieaanvraagproces wordt zo ingericht dat partners zonder overmatige administratieve lasten kunnen deelnemen. Er wordt gewerkt met standaardformulieren en formats die aansluiten bij de capaciteit van kleinere welzijnsorganisaties.

4.3 Monitoring van Budgetten

De inzet van middelen wordt systematisch gemonitord om transparantie te waarborgen en beleidsdoelen te ondersteunen:

- **Jaarlijkse rapportages:** Over de inzet en impact van middelen.
- **Integratie met dataplatform:** Budgetgegevens gekoppeld aan kernresultaten om kosteneffectiviteit inzichtelijk te maken.
- **Evaluatie:** Periodieke toetsing van hoe goed de financiële kaders aansluiten bij de behoeften van partners en het waardenetwerk.

4.4 Overzicht van budgetten met een relatie tot welzijn

Tenslotte is in de meerjarenbegroting van Zaltbommel duidelijk zichtbaar dat welzijn een breed thema is met sterke raakvlakken met verschillende andere beleidsterreinen. Dit geldt niet alleen voor direct gerelateerde budgetten, zoals Dorps- en Wijkgericht werken, Cultuur, Sport en Gezondheid, maar ook voor investeringen in de buitenruimte en gebiedsontwikkeling.

Een integrale benadering maakt het mogelijk om middelen efficiënter in te zetten en synergie te creëren tussen verschillende beleidsdoelen. Zo draagt een investering in sport niet alleen bij aan gezondheid, maar ook aan sociale verbinding en inclusie. Evenzo kunnen culturele initiatieven zowel het welzijn bevorderen als de gemeenschapszin versterken.

Ook de inrichting van de openbare ruimte speelt een belangrijke rol in het welzijn van inwoners. Toegankelijke en uitnodigende buitenruimtes, zoals groene ontmoetingsplekken, beweegvriendelijke wijken en aantrekkelijke speelvoorzieningen, stimuleren ontmoeting, beweging en een gezonde leefstijl. Door het welzijnsbeleid te koppelen aan ruimtelijke en gebiedsontwikkelingen zorgen we ervoor dat nieuwe woongebieden vanaf de start sociale samenhang bevorderen en bestaande wijken sterker worden.

Door deze samenhang te erkennen en te benutten, ontstaat een kader waarin welzijnsdoelen en budgetten beter op elkaar worden afgestemd. Dit vergroot niet alleen de effectiviteit van het beleid, maar zorgt er ook voor dat de beschikbare middelen slimmer worden ingezet en meerwaarde opleveren voor de inwoners van Zaltbommel.

5. Conclusie

Met deze meerjarenstrategie *'De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden 2025-2035'* leggen we een solide basis voor het welzijnsbeleid in Zaltbommel voor de komende 10 jaar. Naast dit beleidskader stellen we steeds een uitvoeringsagenda op met een looptijd van twee jaar. Deze uitvoeringsagenda vertaalt de strategische doelen naar concrete acties, met meetbare resultaten en specifieke verantwoordelijkheden. In het tweede jaar wordt de agenda door het waardenetwerk geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en beleidsmonitoring. Dit dynamische proces zorgt ervoor dat we continu werken aan een toekomstbestendig welzijnsbeleid dat aansluit bij de behoeften van inwoners en partners.

Door te werken vanuit gedeelde waarden, datagedreven inzichten en een sterke betrokkenheid van inwoners en partners, creëren we een welzijnsbeleid dat niet alleen inspeelt op de uitdagingen van vandaag, maar ook ruimte biedt voor innovatie en maatwerk voor de toekomst. Het is een beleid dat samen wordt gedragen en continu wordt verbeterd, met als ultiem doel een samenleving waarin iedereen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt.

Bijlage 1. Waardenetwerk en Rollen

Waarom een waardenetwerk?

De meerjarenstrategie voor welzijnsbeleid: *'De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden 2025-2035'* wordt uitgevoerd binnen een waardenetwerk, waarin de gemeente, maatschappelijke organisaties, inwoners en andere partners samenwerken op basis van gedeelde waarden, vertrouwen en gezamenlijke doelen. Door te werken binnen een waardenetwerk benut Zaltbommel de kracht van samenwerking en bouwen we samen aan een sterke sociale basis. Partners versterken elkaar, inwoners krijgen een stem en welzijn wordt integraal aangepakt. Dit zorgt voor een flexibel, toekomstgericht en duurzaam welzijnsbeleid met een breed draagvlak.

De verschillende rollen binnen het waardenetwerk

Een waardenetwerk is fundamenteel anders dan traditionele samenwerkingsmodellen, waarin de gemeente als opdrachtgever optreedt en organisaties als opdrachtnemers. In een waardenetwerk werken alle betrokken partijen op basis van gelijkwaardigheid en gedeeld eigenaarschap. Samen ontwikkelen, implementeren en verbeteren zij het welzijnsbeleid.

Rollen zijn niet rigide of hiërarchisch, maar passen zich flexibel aan de behoeften en mogelijkheden binnen het netwerk aan. Elke partij brengt eigen expertise in en draagt verantwoordelijkheid voor het behalen van gezamenlijke doelen. Dit dynamische samenspel zorgt voor een wendbare en innovatieve aanpak die beter aansluit op de praktijk en behoeften van inwoners.

De rol van de gemeente

De gemeente is geen klassieke opdrachtgever die de uitvoering strikt stuurt, maar beweegt mee als regisseur, facilitator en partner:

- **Regisseur:** De gemeente bewaakt de voortgang van gezamenlijke doelen en faciliteert samenwerking tussen partners.
- **Facilitator:** De gemeente creëert de juiste randvoorwaarden voor samenwerking, zoals kennisdeling, data, middelen en procesondersteuning.
- **Stimulator:** De gemeente moedigt innovatie en nieuwe samenwerkingsvormen aan, bijvoorbeeld door subsidies en experimenteerruimte te bieden.
- **Verbinder:** De gemeente brengt inwoners, initiatieven en organisaties bij elkaar om kennis, ervaringen en goede voorbeelden te delen.
- **Toezichthouder:** De gemeente houdt overzicht over het netwerk en monitort of de gezamenlijke doelen worden behaald, zonder te sturen op micromanagement.

De rol van maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties vormen de uitvoerders en deskundigen binnen het waardenetwerk. Zij kennen de behoeften en leefwereld van inwoners en vertalen dit naar passende welzijnsinitiatieven. Hun rol omvat:

- **Uitvoering en expertise:** Organisaties zetten hun professionele kennis en ervaring in om welzijnsdiensten en activiteiten uit te voeren.
- **Signalering:** Zij herkennen trends, problemen en kansen in de samenleving en vertalen dit naar actiegerichte oplossingen.
- **Innovatie en ontwikkeling:** Organisaties nemen het voortouw in het ontwikkelen van nieuwe methoden en werkwijzen binnen welzijn.
- **Samenwerking en afstemming:** Zij stemmen hun activiteiten af met andere partijen en zoeken naar integrale oplossingen binnen het waardenetwerk.
- **Ondersteuning van inwonersinitiatieven:** Maatschappelijke organisaties begeleiden en versterken initiatieven vanuit de samenleving en zorgen dat deze effectief worden ingebed.

De rol van inwoners en inwonersinitiatieven

Inwoners zijn ervaringsdeskundigen en initiatiefnemers binnen het waardenetwerk. Zij hebben een essentiële rol in het signaleren van behoeften, het nemen van initiatieven en het actief bijdragen aan welzijn binnen hun gemeenschap. Hun rol omvat:

- **Actief burgerschap:** Inwoners nemen initiatief om zelf activiteiten te organiseren of anderen te ondersteunen.

- **Ervaringsdeskundigheid:** Zij brengen hun eigen ervaringen en inzichten in bij de ontwikkeling van welzijnsbeleid en -activiteiten.
- **Meedenken en co-creatie:** Inwoners worden betrokken bij het formuleren van doelen, het verbeteren van bestaande initiatieven en het evalueren van welzijnsactiviteiten.
- **Sociale betrokkenheid:** Door deel te nemen aan welzijnsactiviteiten en buurtinitiatieven versterken zij de samenhang en veerkracht van de gemeenschap.

De rol van zorgverleners en andere partners

Naast de gemeente, maatschappelijke organisaties en inwoners, spelen ook zorgaanbieders, onderwijsinstellingen, woningcorporaties, sportverenigingen en andere partners een belangrijke rol in het waardenetwerk. Zij dragen bij door:

- **Integraal werken:** Zorg- en welzijnsprofessionals werken samen om inwoners niet alleen (para-)medische, maar ook sociale ondersteuning te bieden.
- **Preventie en vroegsignalering:** Huisartsen, scholen en andere instellingen signaleren vroegtijdig sociale of gezondheidsproblemen en koppelen inwoners aan het welzijnsnetwerk.
- **Fysieke en sociale leefomgeving:** Woningcorporatie, culturele- en sportverenigingen dragen bij aan een omgeving waarin inwoners gezond, veilig en sociaal actief kunnen zijn.
- **Ondersteunen van gezamenlijke initiatieven:** Organisaties werken samen aan gezamenlijke projecten die welzijn en sociale cohesie versterken.

Werkprincipes van het waardenetwerk

Om samenwerking binnen het waardenetwerk effectief te laten verlopen, hanteren we de volgende principes:

1. **Gedeeld eigenaarschap:** Doelen en plannen worden niet top-down bepaald, maar gezamenlijk vastgesteld. De gemeente, maatschappelijke organisaties en inwoners delen de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en uitvoeren van beleid en projecten.
2. **Flexibele rollen:** Rollen zijn niet vastomlijnd. Een organisatie kan in het ene project opdrachtnemer zijn en in een ander project opdrachtgever, afhankelijk van expertise en inzet.
3. **Samenwerking op basis van vertrouwen:** De samenwerking is gebaseerd op vertrouwen en gezamenlijke doelen, niet op gedetailleerde contracten en strikte resultaatsafspraken.
4. **Co-creatie van doelen en aanpak:** Doelen worden niet vooraf opgelegd, maar gezamenlijk geformuleerd via een open en participatief proces, met inbreng van inwoners en professionals.
5. **Resultaatgerichtheid met ruimte voor innovatie:** In plaats van rigide controle op activiteiten, wordt gestuurd op maatschappelijke impact en brede welzijnsdoelen, met ruimte voor vernieuwende aanpakken.
6. **Continue dialoog en evaluatie:** Netwerkbijeenkomsten, monitoring en regelmatige evaluaties zorgen ervoor dat de aanpak dynamisch blijft en meebeweegt met nieuwe inzichten en ontwikkelingen.
7. **Meerjarige samenwerkingsafspraken:** Langdurige samenwerking biedt partners stabiliteit en ruimte voor structurele verbeteringen, zonder dat flexibiliteit verloren gaat.

Bijlage 2. Betrokken organisaties

Lijst van partijen die betrokken zijn bij de totstandkoming van deze meerjarenstrategie *'De Zaltbommelse Weg: Welzijn, Gemeenschap en Waarden 2025-2035'*:

Gemeente Zaltbommel

Iriszorg

Welzijn Bommelerwaard

Elliz in Company

Stichting Kompas

Humanitas

Buurtteam

Jongerenwerk

Buurtzorg Jong

De Grote Aak – Zaltbommel stad

't Gement – Aalst

Gambora – Gameren

Dorpshuis Kerkwijk

De Gaarde – Nederhemert

Podarwic – Poederoijen

Den Ham – Zuilichem

Markieza/ Ervaringsdeskundige

Gezondheidsmakelaars/ GGD

Common Eye

Adviesraad Sociaal Domein Zaltbommel

Bijlage 3. Met Welzijn samenhangende beleidsopgaven

De gemeente Zaltbommel heeft verschillende (subsidie-)regelingen voor specifieke onderdelen binnen het welzijnsbeleid of daarmee samenhangend. Hieronder een opsomming van de beleidsterreinen die binnen de begroting 2024 opgenomen zijn.

Omschrijving	Type
Sociale Basis	Subsidies
Goed idee doe er wat mee	Subsidies
Kunst en Cultuur	Subsidies
Combinatiefuncties	Subsidies
Openbare gezondheidszorg	Subsidies
Bevorderen Jeugdsport	Subsidies
Ouderenbeleid	Subsidies
Leefbaarheid	Subsidies
Dorpshuizen	Subsidies
Vrijwilligersbeleid	
Leefbaarheid	
Leerhuis (SD)	
Dorps- en Wijkgericht werken	
Positieve gezondheid	
Kernenvisies	
Thuis in de wijk	
Brede regeling Combinatiefuncties	SPUK
Terugdringen Gezondheidsachterstanden	SPUK
Kansrijke Start	SPUK
Mentale Gezondheid	SPUK
Leefomgeving	SPUK
Versterken sociale basis	SPUK
Een tegen Eenzaamheid	SPUK
Welzijn op recept	SPUK
SPUK IZA Integraal Zorgakkoord	SPUK